

**Finansdepartementet
Regeringskansliet "remissvar"
103 33 Stockholm**

Datum
2016-10-04

Vår referens
Moberg/Martinsson

Fackförbundet STs yttrande över Indelningskommitténs delbetänkande Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Inför arbetet med detta yttrande har Fackförbundet ST arrangerat en hearing, där förtroendevalda vid ett flertal av de myndigheter som kommer att beröras av en regionreform har deltagit. Vid hearingen deltog bland annat representanter för STs avdelningar inom migrationsverket, arbetsförmedlingen, domstolsväsendet, polisen, skatteverket och länsstyrelsen.

Kommitténs förslag i huvudsak – tre nya län och ökad statlig samordning

Indelningskommittén kom med sitt delbetänkande i juni 2016. I det föreslås att existerande 21 län blir sex storregioner. Syftet är att skapa län som är mer jämnstarka framförallt utifrån befolkningsmängd. Att främja samarbetet inom sjukvården samt skapa län där befolkningsunderlaget tillåter kvalificerad vård i alla delar av landet har också varit styrande. Kommittén framhåller utöver det att man velat skapa regioner som är stora nog att kunna bygga upp större forskningsmiljöer, kompetenscentrum och genomföra investeringar.

Kommittén föreslår en tydligare regional samordning av statliga myndigheter. Nuvarande myndigheter med regional närvaro är organiserade på olika sätt vilket skapar en fragmenterad och asymmetrisk statlig närvaro regionalt, menar utredarna. De föreslår därför att myndigheter med regional indelning ska koordineras med den nya länsindelningen. Detta gäller myndigheter med regionalt utvecklingsansvar och de med kopplingar till landstings, kommuners och länsstyrelsers verksamhet. Utredarna avser att i slutbetänkandet ytterligare specificera vilka statliga myndigheter det gäller och hur samverkan kan utvecklas. ST kommer därför att återkomma med ett mer heltäckande yttrande efter det att utredningen presenterat sitt slutbetänkande.

Vad gäller länsstyrelserna föreslår Indelningskommittén ett större regionalt samordningsansvar för dem och en tydligare roll i tillväxtarbete och regionala utvecklingsfrågor. Även här avser man utveckla frågan ytterligare i slutbetänkandet. Redan nu finns dock ett antal frågor kring länsstyrelsens roll och förändrade förutsättningar som följd av den nya länsindelningen som vi utvecklar längre fram i remissvaret.

Våra huvudsakliga synpunkter

Fackförbundet ST välkomnar att Indelningskommittén tar ett ordentligt tag kring frågan om länsindelning utifrån perspektivet att skapa mer jämlikhet mellan olika delar av landet och främja en ökad regional utveckling. Vi är också positiva till att utredarna lyfter betydelsen av en väl fungerande, väl samordnad statlig regional förvaltning. Kommittén understryker också att länsstyrelserna har ett tydligt utvecklingsansvar. ST tycker att det är bra och välbehövligt att ge länsstyrelserna ett tydligare mandat så att de kan stärka statens roll i den regionala utvecklingen. ST ser också gärna att länsstyrelserna får ett tydligare samordningsmandat för vissa politiska utmaningar.

Genomförande och tidplan

ST anser att det finns betydande problem med den tidplan som satts upp för genomförandet av en ny samordnad indelning av Sverige i nya län. Tidpunkten för när man genomför nya län bör vara samma i hela landet. Vi anser inte att det finns några argument för att tre län ska få gå före. Det riskerar att leda till otydlighet och onödigt krångel.

Tidplanen känns forcerad och inte genomarbetad på det sätt som krävs för en reform av denna omfattning. Genomförandet behöver påbörjas innan kommittén levererat det slutbetänkande där konsekvenserna för statliga myndigheter utretts. Detta ger intrycket av att det är landstingens och sjukvårdens behov som fått styra och det statliga perspektivet kommit i efterhand.

Frågan om vilket inflytande som regering och riksdag – via länsstyrelser och andra statliga myndigheter – i framtiden vill ha i frågor som rör regional förvaltning och regional tillväxt och utveckling är inte tillräckligt belyst i utredningens förslag. Fackförbundet ST efterfrågar därför en djupare analys av de förändringar som föreslås som också innefattar en omfattande konsekvensanalys av hur berörda myndigheter kan komma att påverkas. Vi anser också att Länsstyrelsernas centrala uppdrag på längre sikt måste klargöras i god tid innan, eventuellt nya och större länsstyrelser börjar byggas upp.

Staten ska finnas i hela landet

Indelningskommitténs ambitioner att skapa befolkningsmässigt jämstarka län har genom den demografiska koncentrationen till storstadsregionerna lett till en betydande asymmetri i regionernas geografiska storlek. I det föreslagna Norrlands län ser ST en demokratisk risk i och med de geografiska avstånden. Redan i dagsläget är avstånden så stora att ytterligare sammanslagningar kommer att innebära att den lokala närheten och kunskapen tenderar att

försvinna. Detta riskerar att påverka inte minst länsstyrelsernas arbete negativt då ärenden gentemot medborgare, kommuner och företag kräver lokalkännedom och därmed närhet. Det är STs bedömning att det även fortsatt kommer att behöva bedrivas verksamhet på de orter där länsstyrelsen finns idag även vid större regioner.

ST menar att det är viktigt att det finns statlig närvaro i hela landet. Det innebär bland annat att det också måste skapas kvalificerade statliga jobb i mindre städer och på landsbygd. Omorganisationer och koncentration av statlig verksamhet har lett till att den statliga närvaron har trappats ner eller till och med upphört på mindre orter i landet. I kontakter med myndigheter anser många medborgare att det är viktigt att ärenden handläggs snabbt och att de får svar på sina frågor. De som bor på mindre orter önskar i något högre grad än storstadsbor besöka myndigheterna fysiskt. Även personer med utländsk bakgrund vill i högre grad kunna besöka myndigheters kontor för att kunna få hjälp med sina ärenden. Det visar en rapport från Statskontoret¹ som ST tidigare refererat till i rapporten ”När förtroendet för samhällets institutioner sviktar – Vad kan staten göra?”².

ST föreslår att kommittén i sitt slutbetänkande ytterligare utvecklar hur staten ska samordna sig regionalt utifrån ett medborgarperspektiv. En idé att överväga är att skapa en motsvarighet till vad som i Norge kallas Statens hus där myndigheter med samma regionala indelning samlokaliseras och är tillgängliga för besök från allmänheten.

Länsstyrelsernas roll

I delbetänkandet anger utredarna att förslaget inte kommer att leda till omfattande personella konsekvenser då verksamheten kommer att bestå. Det är STs uppfattning att en förändring av den här omfattningen tvärtom kan komma att leda till stora förändringar för personalen då arbetsuppgifter och arbetssätt kommer att omorganiseras. Det är därför viktigt att Indelningskommittén i sitt slutbetänkande inte underskattar påverkan på länsstyrelserna och den eventuella kompetensförlust som kan uppstå vid verksamhetsförändringar. Vi föreslår att regeringen avsätter särskilda kompetensutvecklingsmedel för att underlätta övergången till ny organisationsform och arbetssätt. Detta blir extra viktigt då förslagen också innebär en utökad roll och nya arbetsområden för länsstyrelserna.

ST delar uppfattningen att det krävs en fördjupad analys om länsstyrelsernas roll och uppdrag. Särskild vikt bör läggas på att precisera deras roll i regionala tillväxt- och utvecklingsfrågor där länsstyrelsens breda verksamhet ska ses som en tillgång. Som aktör för hållbar tillväxt är länsstyrelserna de bäst lämpade att göra de helhetsbedömningar som är nödvändiga för en samhällsutveckling som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar.

I betänkandet saknar ST analys av hur länsstyrelser bäst organiseras i större län med många kommuner och stora geografiska avstånd som till exempel i det föreslagna Norrlands län. Många verksamheter på länsstyrelserna har behov av geografisk närhet till invånare och

---

¹ Statskontoret- Statliga myndigheters lokalisering. Ett samlat underlag (2016:8)

² STs rapport: När förtroendet för samhällets institutioner sviktar, presenterad i Almedalen 2016, www.st.org

företag och många medarbetare på länsstyrelserna samverkar nära med företrädare för kommunerna. Vi ser dock positivt på att man från kommitténs sida uttrycker att den verksamhet som vänder sig direkt till medborgare eller företag, eller som kräver fysisk närhet till verksamheten bör bedrivas från flera orter i varje län.

Tillsyn – ett utökat statligt ansvarsområde

Som ett led i en utökad analys av länsstyrelsernas roll och en mer samordnad statlig närvaro ser ST gärna att kommittén i sitt slutbetänkande ser över frågan om statlig tillsyn. Dagens ordning där kommunerna ansvarar för tillsynen över viktiga områden är inte okomplicerad då kommuner ofta ansvarar för att utfärda tillstånd eller bedriver egna verksamheter inom områden som de utövar tillsyn över. Den kommunala tillsynen riskerar också att leda till att regelverk tillämpas olika i olika delar av landet, något som riskerar att sätta grundläggande rättssäkerhet ur spel.

Vi menar också att Sverige behöver färre men starkare aktörer som arbetar med tillsyn. Den ordning med många men relativt små inspektionsmyndigheter som drivits fram under de senaste tiotal åren behöver rullas tillbaks och ett visst tillsynsansvar behöver flyttas över från kommunerna till länsstyrelserna.

Stockholm den 4 oktober 2016

Britta Lejon
Förbundsordförande
Fackförbundet ST